

RESMİ GÖRÜŞ
Vasif Kortun
Sanatçıların Sırtından
>>> 6. SAYFADASORUMLU - İSTANBULLU
Esra Sargedik Öktem
ev sahibi: müze
>>> 5. SAYFADAİNANÇ SICRAMALARI
Katerina Attalides
Nostalji ve İnkâr
>>> 2. SAYFADAKARNAVAL GÜLÜŞÜ
E. Osman Erden
İsrail-Filistin Çatışması ve Bienal
>>> 2. SAYFADAİNCELEME
Derya Özkan
Oda Projesi
yeni mekânlar üretiyor
>>> 4. SAYFADASÖYLEŞİ
Alexandra MacGillp
Nedko Solakov ile
projeleri üzerine
>>> 3. SAYFADA16 Eylül -
30 Ekim
20059.
ULUSLARARASI
İSTANBUL
BİENALİ

Eindhovenİstanbul: Çetin Bir Maceranın Başında

VASİF KORTUN

Eindhovenİstanbul sergisi Van Abbemuseum'da 7 Ekim akşamı açıldı. Türkiye'nin Avrupa Birliği macerası yolunda promosyonuna dayanmayan, Batı Avrupa'nın doğuya doğru genişlemesinde uçbeyi vazifesi görmeyen, Türkiye'den ve başka yerlerden sanatçıları eşitlikçi ve zoraki bir izdivaca sokmayan bu sergi aynı zamanda Van Abbemuseum'un uzun merhalede alacağı yol ve özellikle koleksiyon vizyonuna dair ipuçları veriyor. Küçük çaplı bir sanat kurumu için risk almak o denli önemli olmayabilir. Riskin açtığı sorunlar oldukça çabuk giderilebilir ve kurum yeniden sıradanlaştırılabilir. Bir müzenin hizayı bozması ise mütevelli heyetleri/koleksiyoncular, galericiler ve müze yönetimi arasındaki sessiz kontratın feshi anlamına gelir.

Olağanüstü bir yirminci yüzyıl koleksiyonuna sahip olan ancak bir o kadar da dar bir hikâye anlatan Van Abbe, ayrı bir çerçeveye çıkmek üzere Eindhovenİstanbul

sergisine girişti. Bienalin geçiciliği ile müzenin kalıcılığı, bellek kurulması ile nesnelerin geleceğe aktarılması, müzesiz kentleri ateşleyen bienaller ile, heyecanı dinmiş kentlerin müzeleri arasında dolanan sergi, daha önceki *Kentsel Gerçeklikler: Fokus İstanbul* (Berlin 2005), *Call me İSTANBUL ist mein Name* (Karlsruhe, 2004) gibi sömürge, şarkiatçı, egzotikleştirici, sansasyonel, tek atımlık İstanbul sergilerinin aksine, misyonuyla etkinliklerini birbirinden ayırmıyor. İhtiyaca göre, yarı bağımsız kurumlar tarafından geçici olarak işe alınarak kurumlara suni teneffüs yaptırılan bağımsız ve özerk küratörler, ne kurumların yapılarına kalıcı etkide bulunabilecek otoriteye sahipler ne de vizyonlarını temellendirecek ekiplere. Van Abbemuseum ise Batı Avrupa'da sıradışı bir örnek oluşturma niyetinde. Müze 1964-1973 tarihleri arasında yönetmenlik yapmış olan ve müzenin toplumsal dönüşümdeki yerini kavrayan Jean Leering'i örnek alarak kalıcı olmayı hedefliyor.

Hüseyin Alptekin, *Turk Truck*, Van Abbemuseum, Eindhoven (Fotoğraf: Peter Cox)Cerith Wyn Evans
>>> 2. SAYFADAtarihte bu hafta
>>> 4. SAYFADA

Sebepli Bir Slap-Stick Komedi

Mika Hannula'dan Ahmet Öğüt'ün *Başkasının Arabası* adlı yapıtı üzerine
>>> 5. SAYFADAPavel Büchler
>>> 2. SAYFADAOtto Berchem
>>> 5. SAYFADA

İki Yaka ve Ötesi

Aykut Barka Vapur'u'nda 18 Ekim'de açılacak sergi nin haberi
>>> 5. SAYFADA

Safiye Behar Hakkında Merak Edip de Torununa Soramadığımız...

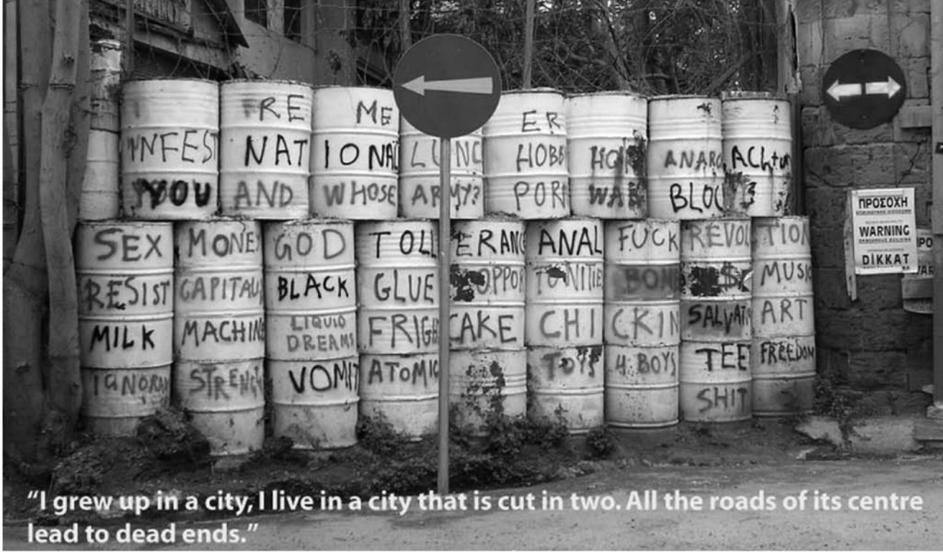
Hazel Tulgar'dan Michael Blum'un *Safiye Behar'ın Anısına*'daki videosu üzerine
>>> 6. SAYFADA

Gerçek Kurmaca Erkek Kadın Bizden Öteki

Evren Bann Egrik'ten Safiye Behar'ın mektupları üzerine
>>> 6. SAYFADA

Nostalji ve İnkâr

Kimlik denen şeyin aslında bir parça toprak, bir ulus üzerine olduğunu, pek çok kişinin kaybedilmiş bir eve ya da yaşam biçimine yas tuttuğunu düşünen insanlarla karşılaştım.

Katerina Attalides, "İnanç Siçramaları" sergisi için hazırlanmış olduğu *Yasallaştırılmış Nostalji, Şimdi İnkâr (Legislated Nostalgia-Now Denial)* adlı projeden.

KATERINA ATTALIDES

Lefkoşa kentinin tamamını yürüyerek gerçekleştirdiğim ikinci görsel diziydi bu. İlk yürüyüşü barikatların kaldırılmasından hemen sonra gerçekleştirdim. Topladığım ve atölyeye getirdiğim fotografik imgeleri sınıra yakınındaki bir evde bulduğum eski çerçevelere yerleştirdim, kolaj ve fotomontajlardan kurulu bir duvar mozağına dönüştürmüştüm. Parlıtsı ve güzelliği geçmişte kalmış, sakinlerini kaybetmiş bir hayaleket portresi çıkmıştı ortaya.

"İnanç Siçramaları" sergisi için hazırladığım *Yasallaştırılmış Nostalji, Şimdi İnkâr* adlı proje öncesindeki yürüyüşlerim farklı bir amacın peşinden gitmekteydi. Sadece kenti gözlemlemek yerine, ikiye bölünmüş ve Venedik döneminden kalan surlarla çevrilmiş eski kent merkezinin sakinleri ile karşılaşacaktım. İkinci kentin hikâyesi üzerine yoğunlaşmak, barikatların açılmasının insanların yaşamlarını nasıl etkilediğini öğrenmek istemiştim. Bu yüzden daha çok kentin yerlisi sayılan Rumlarla, Türklerle, Maruniler ya da Ermenilerle konuşmaya girişmiştim. Anılar, acılar, öfke, heyecan, ilgisizlik, karamsarlık, iğmiserlik, propagandalar sonucunda üretilmiş fikirler, sevinç, korku. Bu insanlarla olan karşılaşmaların farklı türden duygularla yüklüydü... Kimlik ve ona bağlı olarak toprak, mülk, kazanç ve kayıplar, demokrasi ve eksiklikleri, propaganda ve siyasal manipülasyonun etkileri konularında pek çok soru işaretleri yandıran oldukça hassas bir malzeme vardı önümde.

Bunca sene sonra doğduğu ve büyüdüğü mahalleye yürüyebilmiş olmamın mutluluğuna varan yaşlıca bir hanımla karşılaştım. Kimlik denen şeyin aslında bir parça toprak, bir

ulus üzerine olduğunu, pek çok kişinin kaybedilmiş bir eve ya da yaşam biçimine yas tuttuğunu düşünen bir genç kıza rastladım. Neden sorusunu soran, adanın olduğu yere çakılıp kalmasına yol açan güçlerin ne olduğunu anlamaya çalışan pek çok genç insan çıktı karşıma. Herkesin anlatacağı başka bir hikâye vardı mutlaka ve herkesin bir şeyler anlatmaya ihtiyacı vardı. Söyleştığım insanları çevreleyen kent manzaralarını da görünlüyordum ve atölyeye geri döndüğümde bu fotografik imgeler üzerinde oynuyor, o gün boyunca kulağıma çalışanların özünü yansıttak imgeye ulaşana kadar şeffaflaştırılmış katmanları üst üste yerleştiriyordum. Nihayetinde ortaya çıkan imgeleri tanyor ve büyük ölçekte çıktıkları alıyordum. İnsanlardan ziyade kente hâkim olan ruhsal durumları yaslanıp çalışmaları, projemini *Yasallaştırılmış Nostalji* kısmını oluşturuordum.

Araştırma sürecinin devamında kente sonradan gelmiş insanlara kent hakkındaki düşüncelerini sormaya başladım. Bölünmüşlüğü nedenini anlayabilmemiş değildim. Neden kibzirlenmiş bölünmüş bir şekilde yaşıyorduk? Sonuçta hepimiz birbirimize benziyorduk. Farklı dinlere sahip olunması mıydı bunun nedeni? Konuştuğum yabancıardan bazıları gümrük sınırlamaları yüzünden "işgal altındaki bölge" olarak adlandırılan taraftan ucuz ürünler alamamanın sıkıntısını yaşıyorlardı. Bazıları da "işgal altında" olduğu söylenen bölümün aslında kendi memleketlerine benzediğinden, oradaki hayatın ritminin daha yavaş ve insani olduğundan bahsetmekteydiler.

Lefkoşa'nın "özgür taraf" olarak tanımlanan yanında Afganistan, Pakistan, Bangladeş, Hindistan, Sri Lanka, Filipinler, Tibet, Çin, Fildişi

Sahili, Senegal, İran, Lübnan ve Filistin'den gelen göçmenlerle tanıştım. Kent içindeki bu yabancı nüfusla ilgilendikçe sur içinde kalan kentin asıl sakinlerini onlar olduğunu fark etmeye başladım. Yerel nüfus gece eğlenmek ya da çalışmak için geliyordu suriçine. Diğer zamanlarda duvarların dışına doğru uzanan yeni mahallelerde ikamet etmeyi tercih ediyorlardı. Her iki yakada da aynı şey geçerliydi.

Araştırmama "özgür taraf"ta başlamıştım. Çektığım her portrede, siyasal ya da ekonomik sorunlar nedeniyle memleketini terk etmiş birinin hikâyesi karşıma çıkıyordu. Karşılaştığım her yüzde kentin yerel insanlarıyla iletişime geçme ve onlar tarafından benimsenme ihtiyacı göze çarpıyordu. Farklı cemaatten insanlarla zaman geçirdim. Beni büyük bir misafirperverlikle karşıladılar ve dinsel törenlerine davet ettiler. Katolik kiliselerinde ilahi söyleyen Filipinli kızlar, parkta gerçekleştirilen Budist ayinler, camide kılanan nazmazlar, güneşin doğmasıyla birlikte ateşler yakan Zerdüşterler, ölülerine ağıt yakan Sri Lankalılar, her coğrafyadan göçmen, yiyecek ve âdetlerini olduğu kadar düşüncelerini ve endişelerini de benimle paylaşıyorlardı. Böylece bir çeşitliliğin, kültürel zenginliğin bu duvarlar içinde yaşadığının daha önce farkına varamamıştım.

Şimdi odaklanmış ve temiz bir imge vardı karşımda. İnsanlar ve hikâyelerini görebiliyordum... Yaşamlarını sürdürmelerine izin verilmemiş memleketlerden kopup dünyanın diğer taraflarında barınan arayan göçebeleşmiş insanların hayatları... Lefkoşa'nın "işgal altında" olduğu söylenen tarafına geçtiğimde farklı insan manzaralarıyla karşılaştım: kapı önünde annelerinin halıhan yıkamasını seyreden güzel yeşil gözlü kızlar, sokaklarda çıplak ayakla ge-

www.leaps-of-faith.com

İsrail-Filistin Çatışması ve Bienal

E. OSMAN ERDEN

Eğer güncel sanat alanında Filistin tarafına eleştirel yaklaşan Filistinli bir sanatçı varsa, bu sanatçıyı bienalde görmemek bu etkinliğin eksikliğidir.

9. İstanbul Bienali'nin en yoğun işlediği politik konunun Filistin-İsrail meselesi olduğu söylenebilir. Khalil Rabah'ın Deniz Palas'taki "Filistin Doğa Tarihi ve İnsanlık Müzesi" ve Yael Bartana'nın Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi'ndeki "Yabancı Tohumlar" adlı videosu dışında Garanti Binası ve Antrepo'da da söz konusu çatışma halinin sanat alanında ki yansımalarına rastlanıyor.

Garanti Binası'nda sergilenen Kudüslü sanatçı Yaron Leshem'in kolaj tekniği ile oluşturduğu "Köy" adlı fotoğraf çalışması ilk bakıldığında, terk edilmiş siraan bir köy izlenimi veren kompozisyon göze çarpıyor. Fotoğraf incelendiğinde ise köydeki binaların sadece birer maket olduğu dikkati çekiyor. Zira çalışmanın konusu terk edilmiş bir Filistin köyü değil, İsrail Savunma Kuvvetle-

ri'nin Filistin köylerindeki operasyonlarda kullandığı askerleri eğitmek için kurduğu birebir ölçekli eğitim köyü. Binaların sahte olduğunun anlaşılması ile görüntü anlam kazanıyor ve izleyicinin zihni İsrail Devleti'nin politikalarına yönlüyor.

Tel Avivli sanatçı Yochai Avrahami'nin aynı binadaki "Görüşmeler Devam Ediyor" adlı enstalasyonunda ise İsrail ve Filistin bölgelerinin önemli toplu ulaşım aracı olan minibüsler konu edilmiş. Fotoğraf, maket ve yazılı belgelerle en ince ayrıntısına kadar işlenen söz konusu ulaşım sistemi incelendiğinde, bölgedeki çatışma halinin ve İsrail Devleti'nin hiç açık vermeden insanları kontrol altında tutma isteğinin ipuçlarına rastlamak mümkün.

Tel Aviv doğumlu Londra sanatçı Smadar Dreyfus'un Antrepo'daki "Cankurtaranlar" isimli video yerleş-tirmesi ise bu mekânın en çarpıcı işi. İzleyeni huzur ve endişe arasında

olabilirdiğince geniş bir savrulmaya sevk eden yerleş-tirme Tel Aviv sahillerinde yüzmekte olan insanları konu ediniyor. Sessiz videoda belli bir düzen içinde yüzmekte olan insanların dinginliği görülürken, video kesilip de karanlığın içinde ses yükselmeye başladığında asla dinginliğin söz konusu olmadığı ve bu nedenle insanların cankurtaranlar tarafından nasıl sıkı bir kontrol altında tutulduğu anlaşılıyor. İnsanlar sınırları net olarak çizilmiş mekânda hapsedilmiş bir şekilde dalgalar tarafından savruluyor. Güvenliği sağlama adına insanları bir düzen içine hapseden cankurtaranları yalnızca İsrail Devleti'ne değil, genel olarak yasadışı ilan edilip gönderme yapan bir metafor olarak değerlendirmek de mümkün.

Haifa'da yaşayan Filistinli sanatçı Ahlam Shibli'nin, Arab el-Naim köyünde çektiği fotoğraflar ise İsrail Devleti'ne vergi ödeyen vatandaş olmalarına karşın Arap olmaları nedeniyle devlet tarafından tahakküm altına sokulan köylüleri konu ediniyor. Yakındaki Yahudi kasabasının genişletilmesi için göçe zorlanan ve bunu reddettileri için yasadışı ilan edilip vatandaşlık hakları ellerinden alınan köylülerin sefalet içindeki dramatik gündelik yaşamı tüm gerçekliği ile fotoğraflanmış.

Bienaldeki Filistinli sanatçıları Khalil Rabah ve Ahlam Shibli'nin işleri dışında İsrail-Filistin meselesi üzerine çalışmalar sergileyen Yael Bartana, Yaron Leshem, Yochai Avrahami ve Smadar Dreyfus gibi İsraili sanatçıları güncel sanat açısından ayrıca önem taşıyor. Zira son on seneye bakıldığında politikamın bu sorunu çözmede ne denli yetersiz kaldığı, üstelik gidişatın daha da kötüye doğru olduğu anlaşılıyor. Oslo Barış Anlaşmaları'nı imzalayarak barış umidini perçinleyen İzak Rabin'in 4 Kasım 1995'te fanatik dinici bir Yahudi tarafından öldürülmesi ile başlayan süreç, bugün bir okulun bahçesinden geçirilmekte bir sakinca görülmeyen o duvarın inşasıyla devam ediyor. Nobel Barış Ödülü bir liderden Sabra ve Şatilla Katliamları'nın sorumlusu bir lidere doğru uzanan bir süreç... Bölgede uzun süre gazetecilik yapan Selin Çağlayan'ın belirttiği üzere (İsrail Sözlüğü, İletişim Yayınları); her yıl Rabin'in ölüm yıldönümünde yapılan barış mitingine katılımın gittikçe azaldığı, Rabin suikastından söz etmenin toplumu bölme girişimi olarak algılandığı bir toplum içinde söz konusu sanatçıların gidişata karşı direnç gösteriyorlar. Her ne kadar çatışmanın iki tarafı arasında olabildiğince eşitsiz bir durum var olsa da, Filistin tarafının bu şiddet döngüsündeki sorumluluğu göz ardı edilmemeli. Eğer güncel sanat alanında Filistin tarafına eleştirel yaklaşan Filistinli bir sanatçı varsa, bu sanatçıyı bienalde görmemek bu etkinliğin eksikliğidir. ●

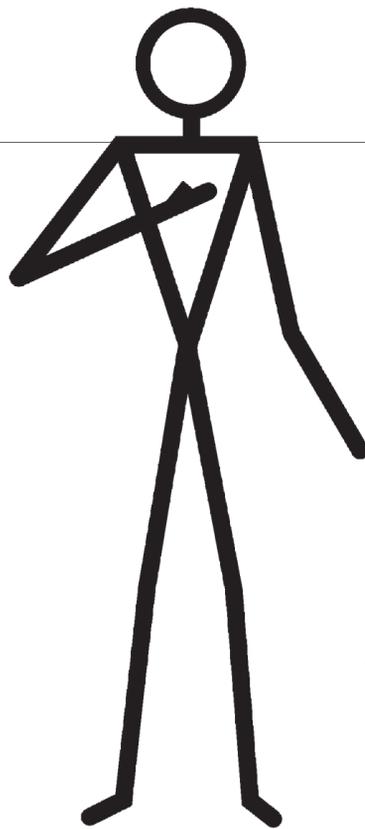
Yochai Avrahami, *Görüşmeler Devam Ediyor* adlı enstalasyondan (Fotoğraf: Muammer Yanmaz)

Smadar Dreyfus, *Cankurtaranlar* adlı video enstalasyondan

Yaron Leshem, *Köy*

The Castle

Listen.
Mr Klamm is a gentleman.
What are you?
You are not from the castle/the village.
You are a stranger.

Şato

Şato
Dinleyin.
Bay Klamm şatodan bir bey.
Siz nesiniz?
Şatodan/köyden değilsiniz.
Bir yabancımsınız.

Gazel, "Uykudan açtım gözümü..."

Hâbdan açtım gözüm nâgâh kaldırdım seri
Karşıma gördüm durur bir mah-çehre dilberi
Taliim sa'd oldu yahut kadre erdim galiba
Kıym mahalleim içre gördüm içre doğmuş Müşteri
Nur akar gördüm cemâlinde egerçi zâhirâ
Kendisi benzer Müselmana libası kâfirî
Gözümü açıp yumunca oldu çeşminden nihân
Söyle teşhis eyledim kim ya melekter ya peri
İrdi çün âb-hayata Mihri ölmez haşredek
Gördü çün şeb-i zulmetinde ol ayan İskenderi
Mihri Hâtun

Çevriyazı-

Uykudan açtım gözümü ansızın kaldırdım başımı
Karşımda durur gördüm bir ay yüzü güzeli
Kismetim kutlu oldu ya da itibarlandım galiba
Ki mahalleimde geceleyin Müşteri yıldızının doğduğunu gördüm
Yüzünden nûr akan gördüm ise de
Kendisi Müslümana benziyor, gıysısı ise kâfir gıysısı
Gözümü açıp yumunca gözümün önünden kayboldu
Şöyle belirledim ki, sevgili ya melekter ya da peri
Mihri kıyamete dek ölmez, çünkü o ölümsüzlük suyuna erdi
Gördü, çünkü o gece karanlığında apaçık İskender'i

Cerith Wyn Evans

Ayrılmâ ve Birleşme 05,
(gazel, "Uykudan açtım gözümü..." Mihri Hâtun), 2005.

Cerith Wyn Evans Antrepo No: 5'teki çalışmasında İkinci Dünya Savaşı boyunca düşman uçaklarına karşı Avrupa göklerini taramak için kullanılmış Amerikan Ordusu'na ait bir uçaksavar projektoründen yararlanıyor. Wyn Evans, söz konusu makineyi daha önce iki kere kullanmış, her defasında özel olarak seçilmiş bir şiiri Mors şifresi ile yayınlamış. *Ayrılmâ ve Birleşme 05'te* Mihri Hâtun'un gazeli, bir şifreye ve sonrasında işiğe dönüşüyor.

Yasaklı Diyarlardan Yedi Tepeye

Nedko Solakov'un projeleri üzerine...

ALEXANDRA MACGILP

Bienal projeniz nasıl oluştu?

Bulunduğum noktaya varmak aslında bir hayli uzun zaman aldı. Çıkış noktam, tam da Charles ve Vasif'ın "Eindhoven'in projeyle nasıl ilişkilendirilebileceği" şeklindeki ilk düşünceleriyle örtüşebilecek minvaldeydi. Yani başlangıçta yapmayı istediğim şey, Eindhoven ve Van Abbemuseum'u, İstanbul'un bienal için sahip olduğu konuma benzer bir şekilde projeye dâhil etmekti; bunun ilginç olacağı düşünmüştüm. Sonra, en kalabalık Türk göçmen işçisi (*Gastarbeiter*) topluluğunun Eindhoven'da bulunuyor olduğu gerçeğinden hareketle fikrim oluşmaya başladı. Bu işçiler, para kazanabilme ihtimalinin daha fazla olduğu bir yere gitmek üzere ülkelerini terk etmişti. Burada kazandıkları paranın büyük bir kısmını çeşitli yollarla Türkiye'deki yakınlarına gönderiyorlardı; parayı ya götürmesi için bir arkadaşlarına veriyorlar; o zaman bu kişi Bulgaristan gibi Türkiye yolu üzerindeki yerleri kat etmek zorunda kalıyordu ki bu biraz riskli bir yoldu ya da parayı kendileri götürüyordu; bu da yine oldukça riskliydi. Veyahut banka havalesiyle ya da moneygram sistemiyle veya benzer bir sistemle parayı banka hesaplarından gönderiyorlardı. Fakat bu durumda elbette bankanın aldığı bir komisyon söz konusu oluyordu. Aslında aklımdaki ilk düşünce, biri Eindhoven'daki Van Abbemuseum'da, diğeri de buradaki Bienal ofisinde olmak üzere iki geçici şube yaratmaktı. Ne var ki karşımıza lojistik ve söz konusu para miktarının fazla olması gibi sorunlar çıkmıştı. Aklımda şöyle bir şey vardı: Eindhoven'da Türklerin düzenli olarak gittiği belli bazı yerler vardır. Buralarda Türkler arasında bir söylenti başlatacaktım. Onlara şöyle bir hizmet sunacaktım, Eindhoven'dan 500, hatta 1000 Avro'ya kadar Türkiye'ye para gönderebilecek, Türkiye'deki yakınları da hemen hemen aynı anda İstanbul'daki Bienal ofisinden kendilerine gönderilen parayı alabileceklerdi, hem de herhangi bir komisyon ücreti ödemedен. Projenin adı da "Komisyonsuz" olacaktı. Ne yazık ki, Eindhoven'da durumlar değişince söz konusu projeyi rafa kaldırmak zorunda kaldık.

Nasıl bir değişimdi bu?

Şöyle ki, Eindhoven hâlâ için içinde olmakla birlikte önceki tasarıda sahip olduğu konumda değildi. Van Abbemuseum'da belli sanatçıların eserlerinin, önceki İstanbul Bienallerinden ilginç işlerin, müzenin kendi koleksiyonu ile birlikte sunulduğu Eindhovenİstanbul adlı bir sergi gerçekleşecek. Bu da, onların İstanbul Bienali ile ilgili kendi sergileri olacak.

Bundan dolayı hayal kırıklığı yaşadınız mı?

Aslında pek yaşamadım, çünkü fikir bana ait bir fikirdi ve şimdi bir anlamda topluma mal oluyor çünkü tam da şu anda sizinle bu konu hakkında konuşuyorum. Sonra burada, içinde bir şeyler yapabileceğim mekânın neresi olabileceğini konuştuk. Deniz Palas bir şekilde beni büyülemişti. Küratörlere birkaç seçenek sundum, bir ya da iki eser. Pek de hoşlanmış görünmemişlerdi. İşin doğrusu ben de artık o işleri pek sevmiyorum. Bir tanesi idare ederdi aslında. Şu terk edilmiş dairelerden birinin bir duvarının içine, çağdaş Türk yazarlarından Orhan Pamuk'un kitaplarından birini yerleştirmek istedim. Bildiğim kadarıyla Türkiye dışında yaşıyordu ve Bulgaristan'da yayımlanan gazetelerden edindiğim bilgilere göre de Türkiye'de tartışmalara neden olan bir yazardı. Aklımda, Bienal için onun kitaplarından birini, duvarın içine yerleştirmek gibi bir fikir vardı. Ne bileyim, belki bazıları kitabı dışarıya çıkarmaya ya da duvarı yıkmaya uğraşacaktı. Fakat sonra küratörler, özellikle de Vasif bana Pamuk hakkında okumuş olduklarının aslında doğru olmadığını söyledi. Her ne kadar Türkiye'deki bazı insanlar kitap-

larını yok etmeye kalkmış olsa da, düşüncelerini benimseyen birçok kimsе vardı. Böylece bu fikrimden vazgeçmek zorunda kalmıştım. Yine bu tarz bir mekân üzerine olan başka bir fikirim daha vardı. Yapmayı istediğim şey, bu yıkıntı dairenin sadece tek bir odasını yenilemekti. Öncelikle bir veya iki duvarda, duvarın iki tastamam karesini alıp, sonra da gerçek boyutlarda basılı çıktısını alacaktım. Büyük, 120 x 150 cm. ya da 150 x 200 cm.lik baskılar. Daha sonra duvar tamamen yenilenecek ve baskılar tam olarak çekildikleri yerin üstüne konacaktı. Bu gerçek boyutlardaki baskıların üzerine, zaman zaman kullandığım şu minik, küçük adamları yapacaktım. Bu zaten harabeye dönmüş odada hâlihazırda yaşayan adamları. Bu da bir şekilde tartışmaya açtık, benim de çok hoşuma gitmemiştі.

Her neyse, sonuçta projem şöyle bir şey olacak; dairenin bir odası baştan aşağı restore edilecek. Oadaki her şey boyanacak; pencereler, tavan, yer. Böylece *içerideki ve dışarıdaki* arasında çok kesin bir sınırla belirecek. Dışarıda kalan her şey, buna pencerelerin dış tarafları ve balkon da dâhil, aynen eskisi gibi kalacak, değiştirilmeyecek. Buna karşın *içeride* olanlar baştan aşağı yenilecek. Yalnız restorasyon firmasından, duvar kâğıdının sökülmesi ya da yer döşemelerinin tamir edilmesi gibi yenileme çalışmaları esnasında çıkacak bütün o döküntüyü ıti-naıyla saklaması istenecek. Benim bir piramide benzeyecek olan eserim dairenin tam ortasında duracak. Yenileme sırasında çıkan bütün döküntüyü uygun bir şekilde piramidin üzerine yerleştirmeyi düşünüyorum. (benim dünyamdaki) Sanat & Yaşam adlı asil hikâye de duvarda yazılı olacak;

(benim dünyamdaki) Sanat & Yaşam

Bir zamanlar bir sanat eseri, durumunu daha uygun ve ona yaşarış bir şekilde yansıtılabilmek için bu dairenin pitoresk yıkıntısından dışarı çıkmaya karar vermişti.

Sanat eseri önce (bu arada kendisi dışıydı), önceleri mutfak olan yerden taşınmış olduğu en güneşli odanın yenilenmesini ayarladı. Restorasyon işini denetlerken bir yandan da kendi kendine konuşuyordu: "Çevremdeki her şey temiz ve yeni boyanmış olduğu zaman artık herkes beni tanıyacaktır!" Bir süre sonra bunun onu tatmin etmediğine karar verdi. Restorasyondan çıkan çer çöp ne varsa, ne varsa hepsini açık bir şekilde göstermek istiyordu. Sanat eseri, sergi küratörlerinden, sırf onun muzaffer konumunu ortaya koymak üzere bir heykel yapmalarını istedi. Yiğinin tepesinde herkesi kendine hayran bırakmaya hazır, parl parl parlayacaktı.

Yaşamda birçok şeyde olduğu gibi, sonuç istediği gibi olmamıştı; odaya giren her yedi insandan ortalamasıнын yaptığı ilk iş Haliç'e bakan pencereye yönelmek, sonra da odaya şöyle bir bakıp odadan çıkmak olmuştu.

Bu ana hikâyenin yanında, bu küçük sanat eserinin izlediği yolu izleyen, eski mutfakta başlayıp o en işkili odada biten, başka birçok yan hikâye de olacak. Bir de, döküntüdeki parçaların tutumlarından dem vuran, rafaarda geçen yan hikâyeler söz konusu.

Peki, neden özellikle bu odayı seçtiniz?

Bu oda olduğunu hissettim sadece. Çünkü en olağandışı odaydı, Haliç'e bakan pencereleri vardı. Ayrıca insanların daireye girdikleri ilk anda o odayı ve konstrüksiyonu görmelerini istemiyordum. Bu oda için biraz hazırlanmalarını istiyordum, mümkün olacaktı. Ancak ve ancak ondan önceki odaya girdiklerinde, bu odayı görebileceklerdi.

Bundan başka bir çalışmam daha var. Bu eserin küçük bir öyküsü var. Bu sene nisan ayında Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki Sharjah Bienali'ne katıldım. Orada, sergilenen esas eserim haricinde *Fırsat* adını verdi-

ğim bir iş çıkarmıştım. Bu eseri, Sharjah Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrenim gören bir öğrenciyle gerçekleştirdiğim görüşme borçluyum. Dekan bana, fakülte öğrencilerinden birinin bir işine sergide yer vermesinin, sergi açılışına bazı kimseleri davet edemeyeceği anlamına geleceğini söylediğinde çok tastamam karesini alıp, sonra da gerçek boyutlarda basılı çıktısını alacaktım. Büyük, 120 x 150 cm. ya da 150 x 200 cm.lik baskılar. Daha sonra duvar tamamen yenilenecek ve baskılar tam olarak çekildikleri yerin üstüne konacaktı. Bu gerçek boyutlardaki baskıların üzerine, zaman zaman kullandığım şu minik, küçük adamları yapacaktım. Bu zaten harabeye dönmüş odada hâlihazırda yaşayan adamları. Bu da bir şekilde tartışmaya açtık, benim de çok hoşuma gitmemiştі.

Öyle görünüyor ki, önümüzdeki altı ay içerisinde Sharjah Güzel Sanatlar Akademisi'nin bir öğrencisine ait, burada sergilenmesinin uygun düşmediği düşünülen bir eseri (başka bir yerde) rahatlıkla sergileyebileceğim.

Nedko Soalkov Sharjah Nisan, 2005

Sonuç olarak burada sergilediğim çalışma, altı ay önce oluşturulmuş bu metinle birlikte güzel sanatlar öğrencisinden satın almış olduğum birkaç nü'nün sergilenmesinden oluştu ve çalışma bundan böyle *Gerçekleşen Fırsat (Realised Opportunity)* olarak anılacak.

Komisyonsuz (No Commission) projesi ile dairede sergilediğim ilk eser arasında geçen zamanda gerçekleştirmeyi istediğim fakat yapmadığım bir önerim oldu. Bunu bir şekilde yansıtmak istedim. Aslında Kosova'daki bir galeriye yapacağım bir projeydi bu. Orada sergilemek ne yazık ki mümkün olmadı. Şimdi size iş hakkında bir şeyler anlatacağım fakat sonra eminim yine projeye olan ilgimi kaybedeceğim.

Bu işin de küçük bir hikâyesi var. Kosova'daki galeri, güzel bir programı olan hoş, küçük bir galeriydi. Yaklaşık bir sene önce solo bir sergi için beni davet etmişlerdi. Yoğun programım yüzünden bunu iki kere ertelemek zorunda kaldık, en sonunda sergiyi bir pazartesiyе gelen 2 Mayıs'ta açmaya karar verdik. Bu pazartesiden bir buçuk ya da iki ay önce bir ara, pazara gelen 1 Mayıs'ın Ortodoks Paskalyası'na geldiğini fark ettim. Bunun üzerine şöyle bir şeyler geldi aklıma; galeriye adımızı attığımızda Arnavutça olarak yazılmış şu hikâyeyle karşılaşacaktınız; sanırım bu pazar bir galeride yalnız başıma gezmek beni çok derlendirecek. Acaba neşemi ne yerine getirirdi? Dindar bir insan olmayabilirim ama yine de geleneklere inanırım. Belki de Ortodoks Paskalyası'nın ana ayinlerinden bir tanesi olan yumurta kırmayı gerçekleştirebilirim. Bunu, yakınlardaki bir Ortodoks kilisesinden bir keşiş ya da rahibeyle yapabiliyor olsam, neşem kesin yerine gelirdi. O keşiş ya da rahibe sadece beş dakikalığına, elbette askerler tarafından eşlik edilerek bu galeriye gelebilelerdi... Bu arada askerler tabii ki İtalyan askeriler olurdu çünkü Kosova'nın o kısmı İtalyanların kontrolünde. Keşiş ya da rahibe yumurta ayinini gerçekleştirmek için benimle galeriye gelir, sonra da konvoy eşliğinde manastıra geri dönerdi. Ertesi gün sergide yumurta kabukları sergilenirdi, kırmızı olanlar. Arnavutça hikâye duvarlarda yazılı olurdu, yanında İngilizcesi de olurdu elbette. Bunlardan başka bir de benim sesim duyulurdu. Hikâyeyi, Arnavutlara sanki Sırpçaymış gibi gelen Bulgar dilinde anlattırdım. Kırmızı yumurtanın hikâyesi, nasıl ortaya çıktıyı, neleri simgelediği ve bunun gibi şeyleri. Küratörler bunu gerçekleştiremeyeceklerini, bunun mümkün olamayacağını, aksi takdirde galerilerinin saldırılarına uğrayabileceğini söyledi. Birkaç sene önce barış koruyucusu

olarak orada bulunan askeri birlikten bir Bulgar askeri Bulgarca konuşurken vurularak öldürülmüştü. Çünkü Bulgarca, kulağa Sırpça gibi geliyordu. Elbette bunun son derece provokatif bir iş olduğunun farkındaydım ama öte yandan siz bu insanlarla, Sırplarla birlikte yaşamak istediğinizi açıkça ilan ediyorsunuz. Ben de size onlarla yaşamayı gerçekten istediğinizi gösterebilmeniz için güzel bir fırsat, bir köprü sunmuş oluyorum. Öbür türlü, bütün niyetlerin sadece sözde kalma tehlikesi var. Projenin gerçekleşme şansının olmadığını söylediklerinde onlara tamam öyle olsun, keşisi ve rahibeleri çağırmayız öyleyse dedim. Hâlbuki onları Belgrat üzerinden çağırarak için gerekli kişilerle iletişime bile geçmiştim. Sonra şöyle yapayım dedim; galeriye giriyorsunuz ve duvarlarda Arnavutça bu gerçekleştirelememiş hikâyeyi anlatan metni görüyorsunuz. Yanında İngilizcesi de olabilir elbette. Benim kırmızı yumurtanın hikâyesini Bulgarca anlattığımdan da vazgeçmiyorum bu arada. Ne yazık ki bunun da kabul

edilemez olduğunu öğrendim. Bir süre için acaba hikâyeyi burada mı anlatsam diye düşündüm ama aynı açıdan elbette. Ne var ki, bu sansürlü ve yasak iş yaklaşık bir on gün içinde beni o kadar yordu ki, kendimi, yapmaya uğraştığım şeyi yitirmiş gibi hissetmeye başladım. Bu yüzden soruna tamamen farklı bir açıdan yaklaşmayı denemeji dü-

Solakov'un (dünyanın benim tarafımda) Sanat ve Yaşam (solda) ve Gerçekleşen Fırsat (sağda) adlı enstalasyonlarından (Fotoğraf: Muammer Yanmaz)

9B Konuşmaları Sonlanıyor

18 Ekim Salı günü saat 18.00'de Antrepo No: 5'in ikinci katındaki Misafirperverlik Alanı, Vasif Kortun ve Charles Esche'nin katılımı ile son 9B Konuşması'na ev sahipliği yapacak.

9. Uluslararası İstanbul Bienali'nin serginin biçimsel sınırlarının ötesine yayılma girişimi doğrultusunda, Ekim 2004'ten itibaren 9B Konuşmaları başlığı altında düzenlenen bir dizi panel ve konuşmanın sonucusunda bienalin küratörleri ve seyirciler 9. Uluslararası İstanbul Bienali'ni tartışacaklar.

Şimdiye kadar düzenlenen 9B Konuşmaları'na bienal sanatçıların yanı sıra bienalin kavramsal çerçevesiyle bağlantılı alanlarda uzman akademisyen, yazar ve küratörler davet edilerek, konuşmacıların ilgi alanlarını Türkiye'deki sanat izleyicilerine tanıtmalarını sağlamak amaçlanmıştır. Bu etkinlikler, İstanbullu öğrenci, sanatçı, akademisyen ve sanatseverlerden oluşan seyirci ile

şündüm, kendime ve projeye ironik bir açıdan yaklaşmayı. Ama sonra bu fikirden de vazgeçtim. Görüyorsunuz ya bende vazgeçilmiş fikir çok!

Kosova'da sansüre uğramış olan siz ve Sharjah'da nüleri nedeniyle sansürlenmiş sanatçılar arasında pek çok benzerlik var gibi, öyle mi?

Evet.

Bienalde yapacağınız işlere doğru

ilerlerken, aslında kendi içinde gerçekleştirilmemiş pek çok tasarımın yolculuğuna çıkmış ınız...

Bazen çoğu zaman, projeler gerçekleştirdiğimde ki ben çok proje yaparım, en iyisi, gerçekleşmesini ciddiен istediğim fikir, aklıma ilk gelir. Fakat *Komisyonsuz* gerçeklemezdi çünkü durumlar değişti. Şunu da biliyorum ki, durumlar değiş-

memiş olsaydı bile, parasal nedenlerden dolayı pek çok lojistik problem yaşanacaktı. Bu yüzden aklıma gelen bu ilk fikirden sonra ki gerçekten iyi bir fikirdi, halen de düşünmeye devam ediyorum. Onun kadar ilginç bulmadığım bazı yeni öneriler getirdim. Pek çok ve farklı olmalarının sebebi de işte budur. ● [Çevirenler: Meral Camcı ve Şirin Baykan]

konuşmacılar arasında fikir alışverişi için bir forum sağlarken, İstanbul Bienali'ni bienalde ileri sürülen sanatsal ve sosyal meselelerin tartışıldığı yıl boyu süren bir etkinlik haline getirmişti.

Şu ana kadar gerçekleşen 9B Konuşmaları arasında bienal sanatçılarından Danimarkalı sanatçı grubu Superflex, Gardar Eide Einarsson, Erik Gøngriч, Michael Blum, Pavel Büchler, Daniel Bozhkov ve Gruppo A12'nin yanı sıra ODTÜ'den Prof. Dr. Murat Güvenç, S. Gwangju Bienali'nin küratörü Roberto Pinto, 2006 Sidney Bienali küratörü Charles Merewether'in konuşmaları ile Ali Akay, Orhan Esen, Korhan Gümüş, Vasif Kortun ve Charles Esche'nin katılımı ile gerçekleşen çağdaş sanat, kent, siyaset ve bienallerin tartışıldığı bir panel bulunmaktadır. Bienal açılışın takiben ise Antrepo No: 5'te "Güc Toplumunun Geleceği", "İnanç Sıçramaları" ve "Afganistan'da Sanat" başlığı altında üç panel düzenlendi. ●

Oda Projesi yeni mekânlar üretiyor

Sokak ancak tecrübe edildiğinde mekân oluyor. Onunla ilişkilendiğimizde ancak mekân, mekânlaşıyor.

DERYA ÖZKAN

Oda Projesi 2005 Mart'ında Galata'daki mekânı kaybetti. Bölgede süregiden mutenalaşma nihayet Şahkulu Sokak'a ve İtalyan Avlusu'na da nüfuz etti. Cezayir Sokağı'nın sü-mürgeleştirilerek Fransız Sokağı'na dönüştürülmesinden, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yoksulların en yoksullarını (gecekondularda kiracı olarak oturan esas mülksüzleri) yerinden eden dev Kentsel Dönüşüm Projesi'ne, sermayenin İstanbul'da artık kuyulara indiğini gösteren Galata-taport ve Haydarpaşa projelerine kadar varan bu devasa harekâtın, mutenalaşma sürecine çoktan girmiş olan Galata'yı etkilemesi kaçınılmazdı. Bu noktada sorulabilecek aykırın soru şu: Oda'nın Galata'daki se-zik yıllık varlığının bu süreci tetikle-

yici, hızlandırıcı etkisi oldu mu? 90'ların başlarında ilk defa sorulan "İstanbul'u nasıl satmalı?"¹ sorusu cevabını ancak şimdi bu kentsel dönüşüm projelerinde buluyor. Ser-maye odaklı tahakkümcü kentsel dönüşüm, kendini gösterebileceği mecralara bütün şiddetiyle müdahale ediyor. Ancak şimdi, İstanbul'un kendinden menkul dizginlenemez sosyal mekânları birer birer gösteri mekânlarına dönüştürüyor.

Oda Projesi, Galata'daki mekânın-dan edilmiş olmayı kayıp değil ka-zanç sayıyor. Kendine yeni bir yer aramıyor; yersizleşmenin doğurduğu potansiyelden mekân üretmenin yollarını araştırıyor.

Oda Projesi'nin mekânsal pratik-leri, mekânın fiziki varlığının da, ona atfedilen anlam ve işlevlerin de ötesine bakmayı gerektiriyor. Bu mekân kavrayışı, tahakkümcü me-

kân yapıcılarının tahayyüllerinin sınırlarında dolaşmaya davet ediyor bizi. Mekânın kullanım ve değişim değerlerinin ötesini, onların üzerindeki bir başka katmanı, üçüncü mekânı fark etmeye çağırıyor. Üçüncü mekân, kentsel mekânın gündelik hayat pratikleriyle üretildiği alan, sıradan kullanıcıların mekânsal pratiklerinin alanı.

Oda Projesi mekânsal pratiklerini ilişkişel olarak tarif edilebilecek o belirsiz gri ara alana yerleştiriyor. Mekânı var eden ilişkiler gündelik hayatın içinden doğuyor, onun ku-surluluğundan besleniyor. Mekân ancak ilişkilerle oluşuyor. Oluşurken göze bir görünüş ardından hemen kayboluyor, mütemadiyen yanıp sönen bir alev gibi.

Mekân ancak içine girildiği, içinde durulduğu, tecrübe edildiği ve bu tecrübe bir pratiğe dönüştürülebildi-

ği zaman mekânlaşıyor. Sokak, de Certeau'nun da dediği gibi, kentsel tasarımcıların hayal ettiği biçimiyle sadece bir yer². Ancak yayalann pratikleriyle mekân haline geliyor. Sokak ancak tecrübe edildiğinde mekân oluyor. Onunla ilişkilendiğimizde ancak mekân, mekânlaşıyor.

"İletişim üretkendir"³

Oda Projesi mekâna dair sorular sormaya, sordurmaya ve bu soruların çeşitlendirmeye devam ediyor. Radyoyu mekânlaştırdıktan sonra şimdi de bir kitap üzerinden mekânsal pratik üretilmesine vesile oluyor.

Tekil anlatılarla kurulan çoğul bir mekân bu kitap. Bir anlatı zinciri. Tekil anlatılar farklı biçimlerde birbirine ekleniyor; bir hipermetin, bir hipermekân oluşturuyor. Kitap mekân anlatıcıların yazma pratikleriyle kuruluyor. Onlar yazdıkça, mekân üretiliyor.

Bu kitap "sefsiz bir orkestra" gibidir⁴. Kitabın 154 sakını bir birlik ve bütünlük arz etmiyor. Ortak kitap mekânını paylaştıkları ölçüde birbirleriyle ilişkileniyorlar. Birbirlerinden farklılar. Yazdıkça, ucu açık bu hiperanlatıya katıldıkça, yeniden farklılaşıyorlar.

Okudukça, okuyucu da bu üretimin bir parçası haline geliyor. Yanıt-sız sorular okuyucuyu boş sayfalara götürüyor. Boş sayfalar, okuyucuyu yazarak da kitap mekânının üretimine katkıda bulunmaya davet ediyor.

Okuyucu pratiğiyle kitabı faal kılmadığı sürece bu mekân yararsız bir mekân. Kitap, paylaşıldığı ölçüde mekânlaşıyor. Kitap, mekâna sokulmaya çağırıyor, yazanı da, okuyanı da. Okuyanın yazanın komşusu oluyor. Bu komşulukta ev sahibi ile misafir rolleri sürekli yer değiştiriyor. Bünyesinden daima yeni ilişki-

ler doğuran bir ilişkişel evreni bu kitap. Bir ortak üretim mekânı.

Oda Projesi bu kitapla ilişkişel olanın altını çiziyor. İlişkişel olan, tekillerin birbirile karşılaştığı anda oluşan, birbirleriyle ilişkişel geçtikleri anda vücut bulan tarifi zor bir mekânsal üretime uçuşuyor. Bu ilişkişel, paylaştıkça üretilen, ortaklaş-tıkça var olan kitap mekânının can

damarları. Bu kitap, ilişkişel üze-rinden ortak üretim yapılan gayri maddi bir mekân.

Oda Projesi soruları başka türlü sormanın mümkün olduğunu fısıldıyor kulağımıza. Yersizlikten mekân üretmeyi deniyor. Anlatıcılardan birinin de dediği gibi, tüm mekânları içine alan bir yersizliğe doğru eviriyor⁵. ●

¹ Keyder, Çağlar, "İstanbul'u nasıl satmalı?"; İstanbul, s. 3, 1992, s. 81-85.

² de Certeau, Michel, *The Practice of Everyday Life*, University of California Press, 1984, s. 117.

³ Hardt, Michael & A. Negri, *Multitude*, The Penguin Press, 2004, s. 263.

⁴ agy, s. 338.

⁵ Oda Projesi (2005) *Mahalle, oda, komşu, misafir?* İstanbul Kültür Sanat Vakfı 6 124/3. s. 67.

Oda Projesi mekân, genel görünüş, Galata, 2000-2005 (Fotoğraf: Oda Projesi)

tarihte bu hafta / ahmet ögüt

duyuru

20 Ekim 1969

İstanbul Belediyesi halı ve kilimlerin yalnızca pazartesi günleri silkelenebileceğini açıkladı.

KONUMLANDIRMALAR

MİSAFİRPERVERLİK ALANI

Çeviride Kaybolanlar
Uluslararası Sanat Akademileri Öğrenci Atölyesi: 12 uluslararası sanat akademisinden 80'in üzerinde profesör ve öğrencinin katıldığı ve 9. Bienalin temasını izleyen bu atölye, kent mekânının yeniden etkinleştirilmesi, galeri mekânı dışında farklı sanatsal stratejilerin araştırılması, kent içinde yeni görsel iletişim yollarının tanımlanması ve mekâna özel sanatsal pratiklerin olasılıklarını, taleplerini tartışmayı hedefliyor. Atölye sonuçları Bienal süresince Antrepo No: 5'de sergileniyor.

KIOSK
Yaklaşık 200 yayınevi, süreli yayın, video ve sesli projeyi bannırdan, devamlı

büyüyen ve değişen gezici bir arşiv olan KIOSK, İstanbul'a tüm dünyadan toplanmış, 3000'den fazla çağdaş sanat yayımından oluşan bir koleksiyon getirecek. KIOSK, bienalin yayınladığı kitaplarla birlikte, İstanbul'da geçici ama eşi olmayan bir kültür ve sanat referans kitliği oluşturacak.

Proje: İmalat hatası
Haftalık Grubu Sergisi
Bienal süresince: Antrepo No: 5
Serbest Vuruş
Küratör: Halil Altındere
Bienal süresince: Antrepo No: 5
ROLL
Roll müzik dergisi ofisi, geniş müzik arşivi ve halka açık mekânıyla birlikte, Antrepo No: 5'te: Roll'un editörleri, bienal sırasında Misafirperverlik Alanı'nda bulunarak,

derginin geçmişti, Türkiye'deki toplumsal değişim ve derginin 100. sayısından yola çıkarak çeşitli tartışmalar, gösterimler ve performanslar düzenleyecek.

İSTANBUL'DAKİ PARALEL PROJELER

Altmış Milyon Yaşında
Handan Bürüteçene:
17 Eylül-30 Ekim 2005
Enstalasyon (in situ) 2005
Gün boyunca görülebilir.
Sarkuysan Binası/Frej Apartmanı, Şişhane Meydanı, Beyoğlu

Encore
November Paynter ve
Jo Stella-Sawicka'nın plak seçkisi
15 Eylül-30 Ekim 2005

Büyük Londra Oteli,
Meşrutiyet Caddesi No: 117, Tepebaşı
Perde Arkası
Canan Şenol
17 Eylül-17 Ekim 2005
Fotoğraf Enstalasyonu, 2005
Şahkulu Mah. Galip Dede Cad.
Yörük Çıkmazi No: 3, Tünel, Beyoğlu
Venice Biennale
Manchester Pavyonu'nun izniyle
15 Eylül-31 Ekim 2005
Bienal süresince her gece
Café Urban, Kartal Sok. No: 6/A
Galatasaray, Beyoğlu

ULUSLARARASI PARALEL PROJELER

Eindhovenİstanbul
1 Ekim 2005-29 Ocak 2006
Van Abbe Müzesi, Eindhoven, Hollanda
Posit 9B
Kasım-Aralık 2005
Ikon Gallery, Birmingham, İngiltere

İSTANBUL'DAKİ EŞZAMANLI ETKİNLİKLER

Akbank Kültür Sanat Merkezi
Tekninsiz | Unheimlich
15 Eylül-23 Ekim
Küratör: Ali Akay
Pazartesi hariç her gün
10:30-19:30
İstiklal Cad No: 14-18, Beyoğlu
www.akbanksanat.com
Apartman Projesi
Bekleme Odası
Görsel İştisel enstalasyon
11 Eylül-31 Ekim
Pazar ve pazartesi dışında her gün
14:00-22:00
Şehbender Sok. No: 4 Asmalımescit, Tünel
İki Yaka Arasında
21 Eylül-14 Ekim
Küratör: Derya Yücel
Yer: Aykut Barka Vapuru, Beşiktaş-Kadıköy sefer hattı
Vapur saatleri için bkz. Beşiktaş vapur iskelesi ve otobüs duraklarındaki Wall afişleri

Borusan Sanat Galerisi

Yeryüzü Hazları Bahçesi
The Garden of Earthly Delights
Barbara ve Zafer Baran
17 Eylül-12 Kasım
Pazar ve pazartesi hariç her gün
10:30-19:00
İstiklal Caddesi 421, Beyoğlu
www.borusansanat.com
Fransız Kültür Merkezi
Stockage I Stoklama
Luzia Simons
Fotoğraf ve enstalasyon
14 Eylül-28 Ekim
İstiklal Cad. No: 8, Beyoğlu
www.luziasimons.de

Galeri Apel
Komşu
15 Eylül-22 Ekim
Hayriye Cad. No: 7, Galatasaray, Beyoğlu
www.galleriapel.com

Galeri Nev
Tıkırında Her Şey
Canan Tolon
30 Eylül-28 Ekim
Pazar ve pazartesi hariç her gün
11:00-18:30
Maçka Cad. No: 33/B, Maçka
www.galerinev.com

Galerist
Üniforma
Leyla Gediz
14 Eylül-15 Ekim
Pazartesi-cuma: 11:00-19:00;
Cumartesi: 12:00-18:00
İstiklal Caddesi Mısır Apt. No: 311/4, Beyoğlu

Garanti Galerisi
Sesmekân: Çağdaş Müzikte Mekânsal Çalışmalar
16 Eylül-28 Ekim
Küratör: Aykut Köksal
Varèse, Xenakis, Stockhausen, Boulez, Cage gibi bestecilerin mekânsal çalışmalarını. Pazar ve pazartesi hariç her gün
11:00-20:00
İstiklal Caddesi 187, Beyoğlu
www.garanti.com.tr

Goethe-Institut İstanbul
Galeri Dürer
Anılardan İnzide | Memory Lane
Bienal Portfolyoları
İSTANBUL 1995 - CETİNE 2005
13 Eylül-30 Ekim
Küratör: René Block
Teutonia, Galip Dede Cad. 85, Tünel
İki Yaka Arasında
21 Eylül-14 Ekim
Küratör: Derya Yücel
Yer: Aykut Barka Vapuru, Beşiktaş-Kadıköy sefer hattı
Vapur saatleri için bkz. Beşiktaş vapur iskelesi ve otobüs duraklarındaki Wall afişleri

İki Yaka ve Ötesi

Two Continents and Beyond
18-28 Ekim
Uluslararası Karma Sergi
Küratör: Renee Vara, Aşlı Sümer
Aykut Barka Vapuru, Beşiktaş-Kadıköy sefer hattı
www.artsumer.com
İstanbul Fotoğraf Merkezi
Genç Soluklar-III Fotoğraf Sergisi
15 Eylül-29 Ekim
Düzenleyenler: Geniş Açık Dergisi & İstanbul Fotoğraf Merkezi
Tarlabaşı Bulvanı No. 272, Beyoğlu
www.istanbulfotografmerkezi.com
www.genisacik.com/genicsoluklar

İstanbul Modern
Center of Gravity
Çekim Merkezi
17 Eylül-8 Ocak 2006
Küratör: Rosa Martínez
Pazartesi kapalı
Salı-pazar: 10:00-18:00
Her perşembe 10:00-20:00
(10:00-14:00 ücretsiz)
Meclis-i Mebusan Cad. Liman İşletmeleri Sahası Antrepo No: 4, Karaköy
www.istanbulmodern.org

Maçka Sanat Galerisi
Çaresizler / Despair
Şükran Moral
13 Eylül-15 Ekim
Pazar ve pazartesi hariç her gün
13:00-19:00
Eyltım Caddesi, 31/A, Maçka
Proje 4L
Elgiz Çağdaş Sanat Müzesi
1988'den Günümüze Bir Kesit
Elgiz Koleksiyonu'nda bulunan yapıtlarından oluşan bir sergi.
Çarşamba-cuma: 10:00-19:00;
Cumartesi: 10:00-16.00
Harman Sok. Harmançı Giz Plaza, Levent
www.projel4.org

Sabancı Üniversitesi Kasa Galerisi
Serbest Giriş:
Kasa Galerisi'nin İzledikleri
21 Eylül-25 Kasım
Marius Dahl, Antonio Costantino ve Damien Louche-Pelissier
Bankalar Caddesi No: 2, Karaköy
Sevdiğin ile beraber olamazsan canım beraber olduğumu sev...
If you can't be with the one you love, honeg...
Bob Partington'ın hayata geçirdiği ve çalışmalarını sürdürdüğü proje mekânı. 15 Eylül'den itibaren her gün açıktır.
Kumbaracı Yokuşu No: 64
Gezici Apt., Beyoğlu
www.bobpartington.com

9. ULUSLARARASI İSTANBUL BIENALİ

KÜRATÖRLER CHARLES ESCHÉ - VASİF KORTUN ASİSTAN KÜRATÖRLER NOVEMBER PAYNTER - ESRA SARİGEDİK ÖKTEM
SANATÇILAR HÜSEYİN ALPTEKİN / PAWEŁ ALTHAMER / HALİL ALTINDERE / YOCHAI AVRAHAMİ / YAEL BARTANA / OTTO BERCHEM / JOHANNA BILLING / MICHAEL BLUM / DANIEL BOZHKOV / PAVEL BÜCHLER / PHIL COLLINS / SMADAR DREYFUS / LUKAS DUWENHÖGGER / MARIA EICHORN / GARDAR EIDE EINARSSON / HALA ELKOUSY / JON MIKEL EUBA / CERITH WYN EVANS / JAKUP FERRI / FLYING CITY / LUCA FREI / ERİK GÖNGRICH / GRUPPO A12 / DANIEL GÜZMAN / HATİCE GÜLERVÜZ / IRWIN / CHRIS JOHANSON / Y.Z. KAMI / KARL-HEINZ KLOPF / SERVET KOÇYİĞİT / YARON LESHEM / DAVID MALJKOVİC / ODA PROJESİ / PAULINA OŁOWSKA / SILKE OTTO-KNAPP / AHMET ÖĞÜT / SERKAN ÖZKAYA / ŞENER ÖZMEN / OLA PEHRSON / DAN PERJOVSCHI / KHALIL RABAH / MARIO RIZZI / RUANGRUPA / SOLMAZ SHAHBAZI / WAEL SHAWKY / AHLAM SHIBLI / SEAN SNYDER / NEDKO SOLAKOV / SUPERFLEX - JENS HAANING / PILVI TAKALA / ALEXANDER UGAY - ROMAN MASKALEV / AXEL JOHN WIEDER - JESKO FEZER / TINTIN WULIA

BIENAL MEKÂNları

Deniz Palas Apartmanı > Refik Saydam Cad. No: 191, Şişhane, Beyoğlu
Garanti Binası > Bankalar Cad. Yamkappı Sok. No: 1-3, Karaköy
Antrepo No: 5 > Meclis-i Mebusan Cad. Liman İşletmeleri Sahası, Karaköy
Tütün Deposu > Lüleci Hendek Cad. Koltukçular Çıkmazi, No: 1, Tophane
Bilsar Binası > Meşrutiyet Cad. No: 164, Şişhane, Beyoğlu
Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi > İstiklal Cad. No: 276, Beyoğlu
Garibaldi Binası > İstiklal Cad. Deva Çıkmazi, No: 2, Beyoğlu
Tüm mekânlar pazartesi hariç, 11:00 - 19:00 / Antrepo No: 5, perşembe günleri saat 20:00'ye kadar açıktır.

YOLDA: Pawel Althamer > The Marmara Pera Hotel
Otto Berchem > İstanbul sokakları
Karl-Heinz Klopf > Galata bölgesinde altı nokta
Superflex - Jens Haaning > Kopenhag sokakları

İLETİŞİM Uluslararası İstanbul Bienali, İstanbul Kültür Sanat Vakfı İstiklal Caddesi 146 Beyoğlu 34435 İstanbul
T: 0212 334 07 63 F: 0212 334 07 18 E: ist.biennial@iksv.org - www.iksv.org/bienal
MEDYA İLİŞKİLERİ İdil Kartal, Ayşe Bulutgil T: 0212 334 07 87 F: 0212 334 07 16
E: idil.kartal@iksv.org - ayse.bulutgil@iksv.org

BİLET FİYATLARI

Sınırsız 9B: 25 YTL
(Bienal rehberi dahildir)
Tam Bilet: 15 YTL
(Bienal rehberi dahildir)
20 kişi ve üstündeki gruplar için 7 YTL
İndirimli Bilet: 7 YTL
(Bienal rehberi dahildir)
20 kişi ve üstündeki gruplar için 4 YTL

Sınırsız 9B ve bienal biletleri, www.biletix.com, Biletix satış noktaları, Biletix Çağrı Merkezi (216 556 98 00) ve bienal mekânlarında satılır.

REHBERLİ TURLAR

Rehberli turlar her gün Garanti Binası, Deniz Palas ve Tütün Deposu'nda 11:00, 13:30, 15:00, 16:30 saatlerinde gerçekleştirilecektir.
Tam Bilet: 15 YTL
20 kişi ve üstündeki gruplar için 7 YTL
İndirimli Bilet: 7 YTL
20 kişi ve üstündeki gruplar için 4 YTL

İndirimli bilet ve rehberli tur fiyatlarından öğrenciler, 65 yaş üstü kişiler, öğretmenler ve Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği Üyeleri yararlanabilir.

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT DOSTLARI PROGRAMI

Siyah ve Beyaz
IKSD programı üyeleri % 25, Kırmızı IKSD programı üyeleri % 20 oranında indirimin yararlanabilir. "Sınırsız 9B" ise tüm IKSD üyelerine % 10 indirimle satılacaktır.

